

„Edinost“

Izida enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne odziva.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 avc.); v Trstu pa po 8 stotink (4 avc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati levo Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst..

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

1 tiskarna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Je-li ima Italija pravico do Trsta?

Sloveči romanopisec Marcelle Prévost je nedavno temu priobčil v pariškem »Figaro« članek, v katerem se je bavil s tlačenimi narodi Evrope. V prvi vrsti se je bavil s Slovenci in se je uprav navdušeno potegnil zanje ter jih vzel v svoje varstvo. Prévost trdi, da je po porazu, ki ga je doživela Francija, človeštvo moralno nazadovalo, duh Evrope je potemnel in je postal indiferenten za trpljenje podjarmljenih narodov. G. Prévost ima prav: žalosten je pogled na srčno brezbriznost Evrope, to je: oficijelne Evrope — za degodke v južni Afriki, kjer se mora maljunški narod obupno boriti za svojo slobodo proti premoči nasilnega požrešnega naroda, ki je izval to klanje, gnan po gausnih instinktih, ne da bi mogel navesti nijeden etičen razlog za to vojno. Evropa, oficijelna Evropa pa gleda vse to z neverjetno brezbriznostjo, ali pa se celo zavzemlje za močnejšega nasilnika! Marcelle Prévost ima prav: Evropa je moralno nazadovala, nje duh je potemnel in otrpnila jej je — vest. A krvava ironija tiči v dejstvu, da se je zgodilo to po zmagi naroda, ki se baha, da koraka na čelu evropske civilizacije in ki svojo državo hinavski nazivlje »das Reich der Gottesfurcht und Sitte«, državo božjega strahu in pravstvenosti!

G. Marcelle Prévost ima prav: Evropa je postala brezbrizna za trpljenje podjarmljenih narodov in je zgubila zmisel za večno resnico, da je sloboda največje in najsvetejše pravo vsakega naroda!

Ali pišeči to resnico je g. Prévost napisal tudi veliko — neresnico. Mož izvestno ne pozna življenja v našem Primorju, sicer ne bi bil zagrešil te gorostasnosti, da je poleg Ireev, Poljakov, Fincev in Alžanov postavljen tudi — naše Italijane. On gotovo ne pozna Trsta, sicer ne bi trdil, da je Trst italijansko mesto, ki ječi pod gospodstvom tujinec kakor n. pr. poznanski Poljaki pod gospodstvom brutalnih Prusov ali Ireev pod gospodstvom brezsrčnih angleških kramarjev! G. Prévost gotovo ne ve dvojno: ne ve, da Trst ni italijansko mesto, in ne ve, kako se tu Italijanom godi. Ta ignoranca ga je zaveala, da izvaja zaključek, da se Trst mora vrniti Italiji, kakor n. pr. Alžacija in Lotaringija Franciji. Francoski pisatelj je torej veliko zagrešil proti resnici!

PODLISTEK

Vladike Križevackega pastirski list.

(D dalje.)

Tako je danes lice tega blagoslovljenega kraja, v katerem biva naš bogoljubni maloruski narod, ali ni bilo tako pred njihovim prihodom.

Prostrane mlake in močvirja, testje in vrbe so prikrivale te predele. Štorklje, pastirice, vivki z drugimi vrstami vodenih ptic, bili so tu jedini prebivalci. Strupeni pari so polnili zrak. Bolezni so razsajale tu. Smrt je grozila vsakemu, ki je bil tako drzen, da se je nastanil tu. — V takov poguben kraj so poklicali siromašne prednike današnjih Malorusov. Kaj so občutili, ko so mislili na svoj rodni kraj? Mnoge od njih sta potrla stradanje in ljuta bolezen, mnogo njih kosti je obelilo v črni šotnati zemlji; ali to jim ni bilo močno volje, ni vzele moči. Dali so se na mučno delo. Jedini sodelavec jim je bila nezlomljiva vera v dobro Previdnost.

Kakor so si junaški sinovi uskoških gora tu s sekiro delali pot, tako so Malorusi z motiko prodirali v močvirje in kakor so pred neumnostjo onih padala staroveka debela in so se zgubljale gosče in kačare, tako so se

s tem, da je Trst, podobno Irski ali Poznani, označil kakor črno točko na karti Evrope, ki bi se takoj spremenila, ako bi narodi sami odločevali o svoji usodi: zagrešil se je proti resnici, ko vzbuja domnevanje, da bi se, ako bi bil povprašan, ves Trst odločil za združenje z Italijo.

Res je sicer, da je tu življenj, ki streme po združenju z Italijo, ni pa res, da so ti življenji tlačeni, marveč je tu neverjetnost resnice, da so bili ti življenji doslej negovani od vladnega sistema in so po zaslugi, oziroma krivdi tega sistema gospodarili v Trstu. Ni pa res, da so ti življenji — Trst. V prvi vrsti treba poštovati, da je tu mnogo Italijanov, ki niso Italijani: ti so se sicer odvijali svojem slovenskemu plemenu in so celo strupeno sovražni svoji lastni krvi, katero pomagajo tlačiti narodno in politični; ali ako bi prišlo na glasovanje, da li hočejo dobrohotno jim avstrijsko vladno zameniti z italijansko, bi se premislili, dobro vedè, da bi naše mesto s tem pahnili v negotovo bodočnost, izročivši je vladni, ki bi že po naravi stvari morala podpirati njega najnevarnejše konkurente: Benetke, Genovo in druga italijanska pristanišča. Bodočnost Trsta je naš dr. Rybář na nekem shodu uprav drastično označil z besedami: da bi v Trstu, ako bi prišel pod Italijo, v malo letih — trava rastle. Ako torej abstrahiramo od očitnih iredentovcev, bi se Tržaški Italijani dvakrat premislili, predno bi spravili v nevarnost svojo lastno gospodarsko ekzistenco!

V drugo pa treba poštovati fakt, da v mestu samem in v okolici žive tisoči in tisoči Slovencev, ki se zgražajo že nad mislijo samo, da bi se kedaj Trst združil z Italijo, ker vedo, da bi bila s tem uničena ne le njihova gospodarska ekzistenco, ampak tudi ekzistenco njihovega naroda. Slednjič žive tu kolonije družih narodnosti, ki iz razlogov, veljavnih za Italijane same, mislijo na vse prej, nego na združenje z Italijo.

»Agramer Tagblatt«, ki se tudi bavi s člankom g. Marcelle Prévosta, pravi povsem umestno, da se britko motijo vsi oni ljudje, ki menijo, da branijo pravico, ako se v svojem tradicionalnem antagonizmu proti Avstriji potezajo za italijanstvo Trsta. Zagrebški list pravi, da tu ne gre za konflikt med Italijo in Avstrijo. Italijani nimajo nobenega razloga za pritoževanje proti Avstriji, saj žive le od mi-

iz-pred neutrudnega Malorusa umikale stolne vode, se svojimi stanovalci vred; in pokazalo se je suho kopno, po katerem so se kmalu vile brazde, izorane maloruskimi plugi v sipni bujni črni zemlji.

Njiva do njive, polje do polja so pokrivale kmalu široko ploščad, na mestu nekdanjih močvirjev. A sredi polja so se, kakor otoki v sinjem morju, podignile krasne vasi in v istih čisti beli domovi, lepo prirejeni po neumorni roki marljivih domačic. V sredi vasi pa so zgradili prostrane Božje hrame, ki so odmevali Božje hvale iz ust pobožnega maloruskega ljudstva.

In tako, glejte, so se brezkoristna in neplodna močvirja pretvorila v vrste in žitnice pod roko mučeniškega tega naroda. Z motiko in plugom je širil tu prosveto, kakor jo je žumberački hrabri sin čuval z mečem na granici.

A kdo mu je dal toli divne moči, da ni klonil in obnemogel v stoletnem mučnem delu, trpljenju in borbi? Isti oni, ki jo je dal žumberačkemu narodu: sveta naša Cerkev pravoslavna katoliška. On jo je iskreno ljubil; a ona ga je storila tako močnim, da je v sredi nevere in verske brezbriznosti ostal trd v veri, pravstven, zdrav in jak, drugim za uzor po pobožnosti in čis-

losti avstrijske države. Tu je konflikt med iredentizmom in Slovani, a v tem konfliktu Francoz ne bi smel stati na strani Italijanov, in to iz razlogov prava in slobode. Pravo in sloboda zahtevata, da se Slovanstvo ob obalah Adrije reši hegemonije in od jarma italijanstva. Ta jarm je bil vsvarjen po krivi politiki poprej Benetk in sedaj Avstrije. Gospod Prévost naj ve — pravi zagrebški list — da v Primorju niso Italijani žrtve tlačenja, ampak nasprotno: Italijani so tisti, ki se svojo politiko tlačijo slovanski element na vse mogoče načine v narodnem in materialnem p. gledu. Ta element se je sedaj vzdramil in v zavesti svojega prava si hoče zopet pridobiti, kar so mu Italijani vzeli. V tem svetem boju za revindikacijo najlegitimnejših pravic mora Francoz stati na strani Slovanov, ker bi se sicer izneveril najslavnejšim tradicijam svojega naroda.

No, da si zavračamo trditve Prévosta, da je namišljeno italijanski Trst v jednaki vrsti s podjarmljenimi deželami, se vendar tolažimo z zaključnimi stavki njegovega članka, kjer pravi, da se podjarmljenim narodom mora posrečiti, da se oslobode, ako bodo vztrajno delovali za svoje oslobojenje. To je nekaka vrst zgodovinskega zakona. Za Iree se Prévost boji, ker pada njih število. Za Slovence in Hrvate se ni bati tega, ker njihovo število narašča. Število Italijanov pa se mora manjšati, ker se ne more vzdrževati, kar je umetnega. Po teorijah Marcelle Prévosta je torej končna zmaga — meni »Agramer Tagblatt« — zagotovljena Hrvatom in Slovincem.

Mi ali vi?

Enako kakor se naši hrvatski in slovenski poslanci ne udeležujejo sej v deželnem zboru istrskem, se tudi naši predsedniki hrvatskih in slov. gosp. zadrug ne udeležujejo občnih zborov, ki jih deželni gospodarski svet istrski prireja v Poreču. In sicer vodijo naše predsednike skoro isti vzroki, kajti italijanska gospoda in Istri je istotako predrna tudi na rečenih zborih gospodarskega sveta, kakor v deželnem zboru. Svojo odsotnost pa naši predsedniki opravičujejo vsako leto in so jo tudi opravičili za zbor, ki se je vršil v Poreču dne 14. februarja t. l. Signorur Campitelli-j, deželnemu glavarju in predsedniku deželnega gospodarskega sveta v Poreču, zdelo se je to

stosti življenja, kakor tudi po treznosti in delavnosti: rastle je, množil se, širil se, upiral se vsemu ter se dokopal tudi do časnega blagostanja. — Glejte: kako čudo je storila na njem sv. naša vera, katero ima po takem zahvaliti na vsem, kar je in kar ima. Oj, da bi se vsikdar spominjal tega in da bi vedno ostal stalen in čvrst v veri svojih praočtetov, mili naš maloruski narod! — In glej nadaljnje čudo! Od malene pešice prvih naseljencev: kolik je nastal narod! Iz župnije Kerestura in Kucure, ki je navstala kmalu iz njega, kakor iz močnega čebelnjaka: izletal je roj za rojem in se spustil ne samo v žitorodne kraje baškega podunavja, kjer sti se po vrsti vstrojili župniji: Novi sad, pa Vrbas, a v zadnjem desetletju minolega stoletja tudi najnoveja, z vso mladeniško močjo cvetoča župnija Gjurjevo, ampak se povspel tudi preko starca Danubija in vinorodne Fruške gore v kraje ličnega Srema. Tu se je podignila prva župnija Šid, za njo Petrovec, v drugi polovici XIX. veka Mikluševci in Bočinci; slednjič v osemdesetih letih minolega stoletja Mitrovica. A glej, tu so vrli sinovi šidske župnije iz Berkasova in Privine glave nastopili svojiski, da si ustanove samostalno župnijo.

Po pričevanju zgodovine je že v XVIII.

pot potrebno, da je na tem zboru izli nekoliko svojega strupenega žolča narodne nestrpnosti na naše predsednike gospodarskih zadrug in je, otvorivši zborovanje, obzvalovaje konstatiral neudeležbo istih, prečital izjavo naših predsednikov prevedeno iz hrvatskega jezika — to se umeje — na italijanski jezik, kateri da je, kakor je on prepričan, »conosciuta e viene parlata da ognuno, è la lingua d'ufficio, nè altra potrebb' essere del Consiglio....«

Kako nepravilno in nedostojno da je vedenje naših predsednikov — je menil g. Campitelli — ki so izvoljeni, da zastopajo gospodarske koristi naroda v dotičnih okrajih, osvetljuje naj dejstvo, da hočejo s tem razširiti svojo politiko tudi na gospodarskem svetu in da se za drugo ne brigajo, nego za politiziranje.

Počasi, počasi signor Campitelli! Mi pa pravimo, da baš vaše postopanje stremi tudi v gospodarskem svetu več za vašo italijansko politiko, nego za racijonelno gospodarstvo v deželi in zavračamo vašo trditve glede naših predsednikov naravnost kakor nepravilno in nedostojno!

Kako blagodejno delujejo naše gospodarske zadruge v Istri, o tem nam ne treba razpravljati tu. To vedo prav dobro tudi sami Campitelli e Comp. A delale bodo še več, ko jim bodejte dajali takih podpor, kakor jih dajate italijanskim zadrugam: pošiljali učiteljev za poučevanje v kmetijstvu, zmožnih jezika naroda hrvatskega in slovenskega, kakor jih pošiljate italijanskim zadrugam itd., katere pa se vzlic temu ne morejo ponasati z bogve kakimi vspehi, ker delajo več za politiko, nego za gospodarstvo.

Ako predsedniki naših zadrug stavijo take gotovo skromne zahteve, kakor je ta, da bi na občnih zborih govorili z njimi oziroma, da bi oni sami govorili v svojem jeziku, ni jim tako zameriti, ker so izvoljeni od hrvatskih in slovenskih členov in se poslužujejo svojega jezika, ki je naravno tudi deželni.

Naše zadruge dopisujejo gospodarskemu svetu v hrvatskem in slovenskem jeziku, gospodarski svet pa njim v italijanskem. Enako se dogaja včasih, da katera hrvatska ali slov. zadruga mora kaj pisati italijanski zadrugi in v tem slučaju se poslužujeti svojega jezika ena in druga stranka.

Dobro. V gospodarskih stvareh ne bi

stoletju naša nekdanja svidičnica, a od leta 1777 križevačka škofija, liki heroj, stala na dveh čvrstih trdnah: Žumberku ter Bački s Srimom. V prvi tretjini se jej je pridružila posestrina Dalmacija, kjer so se ustrojile tri grško-zjednjene župnije. Na žalost, bila je tu sv. Unija že v zibelki poskropljena s krvjo mučeničkov, vrlih njenih svečnikov. Istodobno je nastala v Hrvatski župnija Dišnik od novoujedinjenih tamošnjih prebivalcev. Želje po ujedinjenju so se pojavljale tudi kasneje od časa do časa. Osobito so prihajale izjave takih želja koncem minolega stoletja toliko od pojedincev, kolikor od celih skupin naroda. Tako se je v tej dobi ista želja znova probudila v Prgomolju, okraja belovarskega, pa se to pot ni dala z ničemer več utišati.

Seme sv. Unije, vrženo v zemljo in vsklilo, če tudi pogaženo, po letih klije vnovič. V eter, ki je hoče odpihniti, je dalje raznaša. A tako tudi biljke, ako tudi pokošene, zopet rastejo iznova.

Na videz umrla v katerem-koli kraju sv. Unija samo sniva in naenkrat se zopet prebuja!

(Pride še.)

smela imeti besede politika, kakor pravite vi, signor Campitelli; ali ni res in ni res, da naše zadruge zanašajo politiko tudi v gospodarske stvari.

Podimo odkriti in rečimo raje, da so signor Campitelli sam in njegove zadruge one, ki vlačijo politiko tudi v gospodarske stvari. To dokazuje njegovo postopanje kakor predsednika na zborovanju dne 14. februarja letos in pa slučaj, ki se je primeril baš te dni, da ne bomo navajali drugih.

Neka naša zadruga je razpošiljala svoje publikacije med drugim tudi italijanskim zadrugam v Istri. Te publikacije so bile strogo gospodarske vsebine. Italijanske zadruge (predsedniki à la prof. Bida in dr.) pa so sebrale sprejemati jih, kakor hudič križa. Vzroka temu sicer niso povedale izrečno, ki pa je jasen, kakor beli dan! Spis ni bil sestavljen v — italijanskem jeziku!

Vprašamo vas torej signor Campitelli, kedo meša politiko z gospodarskimi vprašanji, mi ali — vi?

Za železniško zvezo med severnim in vzhodnim delom Istre.

Državni posl. Vekoslav Spinčić je v seji zbornice poslancev dne 14. marca 1901. predložil nastopno resolucijo:

Z ozirom na to, da bo z gradnjo od velikega dela prebivalstva Istre jako zaželen lokalne železnice Trst-Poreč poskrbljeno le za potrebe severnega in srednjega dela zapadne Istre;

z ozirom na to, da že obstoječa državna železnica služi v glavnem vojaškim interesom in zahtevam med prestolnim mestom in vojnim pristaniščem v Pulju;

upoštevaje, da temu nasprotno severna Istra od meja Trsta do vzhodnega dela Istre, Volosko, Opatija itd., nima direktnega, za ekonomski razvoj jako potrebnega komunikacijskega sredstva;

upoštevaje, da po tozadevni železnici ne bi bilo ustreženo le najnujnim potrebam onega prebivalstva, ki pogreša brzih prometnih sredstev za izdaten razvoj svojega gospodarskega delovanja, ampak tudi interesom vse pokrajine in države;

upoštevaje slednjič okolnost, da je deželni odbor istrski od leta 1883. sem opetovano jednoglasno sklenil, da je c. kr. vlado naprositi za oživetje železniške zveze, po kateri bi bil sodni okraj Podgrad zvezan z onim v Voloskem v istem poljskem okraju;

je povabljen c. kr. vlada: da čim hitreje poskrbi za studije in operate, potrebne v tehnično-ekonomskem, komercialnem in finančnem pogledu, da se kraj in postaja državne železnice Herpelje zveže s krajem in postajo južne železnice Šapljan ali Jurdani, da bo s tem severni del Istre od mej Trsta, Gorisko-Gradišanske in Kranjske spravljen v direkten obrat z vzhodnim delom polotoka istrskega.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 18. marca 1901.

O parlamentarnem položaju ni danes beležiti posebnih vesti. Iz poročil o pogajanjih med načelniki klubov, ki so se vršila te dni, je posneti, da je parlamentarno delovanje zagotovljeno le do Velike noči, ker so zastopniki Čehov izjavili, da se za čas po Veliki noči ne morejo vezati, ker nimajo potrebnih pooblastil. Poudarjali so pa, da bi bile dispozicije za ugodno rešitev predloge o investicijah, toli zaželjene od Nemcev, mnogo ugodnejše, ako se še pred Veliko nočjo reši predloga o žganju, zaželjena posebno od Čehov.

Češki radikaleci in narodni socialisti se pripravljajo na akcijo v velikem stilu. Prijavljenih je buje že kakih 300 zborovanj, na katerih hočejo pobijati politiko Mladočehov. Hrupa bo seveda veliko, ali hrup ni še vsikdar tudi glas vseukupnega naroda. O tem priča dejstvo, da je mladočehski klub prejel brzojavko, da je shod občinskih načelnikov vsega žamberskega okraja uvažil težavni položaj češke delegacije in je soglasno odobril nje dosedanje postopanje. Shod je pozval poslance, naj po najboljši vednosti svoji delajo na to, da bodo neoddatne pravice naroda pridobljene čim prej.

Iz ogerskega parlamenta. Po dovršeni razpravi o finančnem zakonu je finančni minister v seji minole sobote opozarjal na stalno zmanjševanje stroškov v primeri z minolim letom; opozarjal je na to, da se

uvoz piva iz Avstrije od leta 1894. sem vedno manjši. Gospodarske nepravilke, pravil je, da so navstale vsled mnogoštevilnih ujm, boleznij med živino in vsled pogrešk v gospodarskih razmerah z Avstrijo. Izrekel je pričakovanje, da spoznavanje kontinentalnih razmer obeh državnih polovic privede do tesnejšega združenja istih. Obsojal je one avstrijske kroge, ki agitirajo za ločitev obeh državnih polovic.

Ministerski predsednik Szell je odgovarjal na interpelacijo glede dogodkov v Mares-Vasarhely (povodom volitev) ter je izjavil, da je na podlagi strogih preiskav dokazano, da so žandarji rabili orožje le v silobranu. Izgrede so provzročile civilne oblasti, ker niso pravočasno ukrenile potrebnih odredb. Zdi se, da je veliki sodnik zanemarjal svojo dolžnost in je radi tega suspendiran od službe in v disciplinarni preiskavi. Nesreče so zakrivilo opozicijski volilci, ki so terorizirali volilce vladne stranke. Vlada se ni mešala v volitve. Odgovor ministerskega predsednika je zbornica vzela na znanje z veliko večino.

Zbliževanje med Francijo in Italijo postaja čim očitnejše. V dneh 10. in 11. prihodnjega meseca bo v Toulonu velik sestanek francoskega in italijanskega vojnega brodograditelja. Govorilo se je tudi da bo na sestanku sodelovalo tudi rusko brodograditelstvo. Vesti iz Rima pa oporekajo temu, opažuj, da vlada francoske republike želi, da se na sestanku v Toulonu manifestirajo samo simpatije, ki spajajo oba bratska naroda. Italijanska eskadra, ki odpluje v Toulon, je že sestavljena.

Torej simpatije, ki spajajo oba sokrivna naroda, hočejo manifestirati. Ali se ne čuje to kakor posiljevanje Italije od trozveze? Res je sicer, daje kaka država lahko vzvezi z drugo državo, ne da bi o tem trpele nje dobre razmere do tretje, da torej ne treba ravno, da bi bile toulonske slavnosti v manifestacijo simpatij spajajočih Francoze in Italijane, ob enem že znakom, da Italija zapuša zvezo z Avstrijo in Nemčijo. Ali vsakomur se bo mulee čudno zdelo, da si si francoska in italijanska vlada izbrali za to manifestacijo baš sedanji hip, ko ves svet govori o izstopu Italije iz trozveze? Vsakdo si bo mislil, da so tu odločevali posebni nameni. Iz Berlina doli zatrjuje sicer s posebnim povdankom — v Rimu pa so bolj molčeči —, da v razmerju med Nemčijo in Italijo se ni nič spremenilo, in da je prijateljstvo in soglasje isto, kakor je bilo, ali javnost, ki za vsakim dogodkom instinktivno išče tudi vzroke in v vsakem dogodku njega namene, bo le mislila, da bodo topovi z italijanskimi ljudji, ki bodo gromeli predsedniku francoske republike v pozdrav, in francoski topovi, ki bodo gromeli v odzdrav, oznanjali svetu o simpatijah med Francozi in Italijani, ob enem naznanjali tudi o spremembi med obema državama v okvirju velike mednarodne politike. Vedno treba imeti pred oči, da je Italija prišla v zvezo z Nemčijo le vsled dejstva, da se je Francesco Crispi zapel v Bismarkove mreže. Bismarek je hotel Francijo izolirati. Na to že celo ni mogel misliti, da bi kedaj prišlo do zveze med samoderžem v Petrogradu in predsednikom republike v Parizu. Med Anglijo in Francijo itak ne more biti razmerje intimno radi raznih vprašanj kolonijalne politike. Bismarek je imel Avstrijo že na svoji strani. Trebalo je torej pridobiti še Italijo in Francija bi bila osamljena in Bismarek bi bil mogel le izbirati trenotek, kdaj jej zadati še en in zadnji udarec. No prišlo je drugače, nego je računal Bismarek, ali Crispija je zavel in ga nahujskal v nezmislno in za Italijo katastrofalno carinarsko vojno, dobro vedé, da za tem pride popolno političsko odtujenje. Po istem naravnem zakonu se mora sedaj proces vršiti v nasprotni smeri; čim so odpadli gospodarski vzroki, mora priti do zopetnega političnega zblizanja med Italijo in Francijo. Italija pa, živeča v rednih gospodarskih odnosjih, ki dovoljujejo glasno manifestiranje simpatij na obeh straneh, ni za Nemčijo več to, kar je bila Italija, ko je še bila v carinarski vojni s francosko sosedo! Italija, spoprijaznjena in spravljena z Francijo, nima več pravega razloga za pripadnost k trozvezi, a Nemčija sama tudi nima več pravega interesa na zavezništvu s tako Italijo. Od takih kriterijev se daja voditi širša javnost, ko se krčevito drži menenja, da se v razmerju med državami Evrope pripravljajo velike spremembe.

Nemiri na Balkanu. Iz Carigrada poročajo, da je mladoturški odbor pozval Damath Mamud Pašo, kateri je pobegnil v

Kahiro, da skliče splošen kongres vseh nezadovoljnih Mladoturkov, Armencev in Makedoncev.

Tržaške vesti.

Radi praznika sv. Jožefa izide prihodnja številka »Edinosti« v sredo popoldne ob navadni uri.

Gonja proti rimsko-katoliški cerkvi slovenskega unijatskega obreda. Znano je iz cerkvene in iz posvetne zgodovine, koliko je morala sveta Ciril-Metodova cerkev prestatati od Nemcev na severu in od Latinov na jugu. Oboji so svojo divjo gonjo proti vernim Slovincem zakrivali pod plaščem katolicizma. Umevali pa so katolicizem tako, da so trdili krivi nauk, »da mora biti Latinec, kdor hoče biti katoličan«. V tem so bili vedno jedini Nemci na severu in Latini na jugu. Imeli so pa tudi svojih oprod mej Slovinci samimi, ki so izvrševali delo Judežev Iskarjotev. Vselej, ko so Slovinci zaželeli priti zopet v naročje sv. Cirila in Metoda, zaganjali so oni drugi divji krik, da se s tem ruši sveta katoliška Cerkev. Kakor je bilo nekdanj, tako je tudi sedaj. Sv. katoliška Cerkev v Avstriji ni slobodna. Izlasti pa kaže odvisnost Cerkev način, kakor se imenujejo škofje. Tudi so vse uredbe v Avstriji na cerkveno verskem polju take, da je vsako sodelovanje lajkov popolnoma izključeno. Ko državna oblast nastopa proti pravim Kristovim namestnikom, navadno c. k. moderni, latinski škofje molčijo, ali pa jej še celo pomagajo. (Znani so nam slučaj iz neke primorske škofije.) Verni lajki, ker morajo molčati v takih slučajih, bili bi slobodi katoliške cerkve na veliko pomoč, ako bi se jim vrnila one pravice, katere jim po pravih organizacijah katoliške Cerkev tudi pripadajo.

Tako si lahko tolmačimo gonjo, katero je proti unijatskemu vprašanju vprizorila c. k. vlada in ž njo krivoverski »Prim. List« in latinski »Slovenec«.

Za glavo smo se prijemali, ko smo čitali v teh listih napade na sv. unijatsko cerkev. Profesorji bogoslovja, doktorji sv. pisma, Slovinci po krvi in osvedočenju so zvali svete unijatske obrede — staroverske in razkolne, napadali so škofa mučenika križevačkega, vladiko Julija Drohobeckega in verne Riemance. Vrhunec njihovega hudobnega dela je bila trditev, da bodo morali Slovinci, ako prestopijo na slovenski unijatski obred, zidati nove cerkve, ustanovljati plače duhovnikom in da si tako nalože nezno breme.

Mi mislimo, da oni vedo, da so cerkve naše in ne latinske. Ko prestopimo vsi na slovenski unijatski obred, pojdejo z nami tudi naše cerkve in naši katoliški duhovniki. Ubogi smo sicer, a naše uboštvo nam ne bo branilo skrbeti za dostojne hrane božje. Zakaj vendar ti konfuzni latinci, ki tako skrbje za naše slovenske župe, nikdar ne pišejo o ogromnih svotah, ki se nabirajo za neke zavode, proti katerim je bil svoje dni celo kapitelj ljubljanski? Vprašanje stavčevno).

V Riemanjih je povodom praznika sv. Jožefa odprta slovesna božja pot v ondotno slovensko svetišče. Proti tej božji poti se je vzdignila agitacija z vseh strani. Ker je stvar slovenska in strogo katoliška, ne najde podpore pri latinskih župnikih in c. kr. vladi. Niti oglasov, ki so izdani tudi z znanjem tržaškega latinskega ordinarijata, niso dovolili nabiti po cerkvah in ulicah tržaških. »Prim. List« zasramuje iz istih vzrokov poštene Riemance, »Slovenec« pa se norčuje iz njih, da oni, kakor unijati, poslušajo katoliške govore frančiškana o. Milana iz Pazina (Mar niso hote spremenili pri »Slovenec« Pazin v italijanski Koper?)

Riemancei so katoličani, kakor so bili tudi poprej, dokler so bili v latinskem obredu. Po določbi katoliške cerkve se smejo unijati, ako nimajo svojih duhovnikov, posluševati drugih katoliških duhovnikov drugega obreda armenskih, latinskih in sploh takih, katerim so najbližje. Vsled vplivov nekih c. kr. modernih latinskih škofov se ríemanjsko unijatsko vprašanje ni še moglo rešiti do sedaj na avstrijskem ministerstvu, kar je »Slovenec« dobro znano. Reši pa se v kratkem in sicer ugodno za sveto unijatsko cerkev Sveta. katoliška cerkev je pa že to vprašanje rešila. Hočete li znati kako? Poslušajte z namiglas katoliškega škofa Julija Drohobeckega, ki v svojem letošnjem pastirskem listu, katerega objavljamo v podlistku, piše tako-le: »Glo-

boke sledi je zapustilo isto leto v zgodovini mile naše škofije tudi zbok izrednega in neobičajnega dogodka med bratskim nam slovenskim narodom v kršnji Istri, v selih Riemanje in Log, katerih pobožno prebivalstvo je — odbivši vse navale razkolniških zapeljivcev — in ostavši verna deca na sladkih prsih sv. nim sladke Matere katoliške cerkve — zaželelo prestopiti iz latinskega obreda v milo naš grški obred staroslovenskim jezikom, v obred sv. Cirila in Metoda. Z ozirom na preveliko važnost in izrednost ter neobičajnost tega dogodka — priobčil sem to Sv. Očetu radi potrebnih navodil! Po očetovski odredbi svete Stolice so ti verniki, prijavivši svoj izstop iz latinskega obreda — »In spiritualibus« začasno poverjeni moji upravi in pastirstvu. In tako so — hvala Bogu — ti vsikdar pravoverni potomci dičnih svojih dedov in zvestih učencev sv. slovanskih apostolov Cirila in Metoda ostali tudi nadalje v pravoslavni katoliški cerkvi kakor verni podaniki rimkega prvoprestolnika.

Tako je torej to vprašanje konečno rešeno. Tako pojde naprej tudi v Trstu, Gorici in v Ljubljani. Gospodom okoli »Primorskega Lista« in »Slovenca« gre velika zasluga, da so to vprašanje spravili v pravi tir. Mi bomo skrbeli, da se bo mej našim narodom širila prava katoliška resnica — ne pa latinska konfuzna mota. Nazaj k sv. Cirilu in Metodu!

Ljudsko štetje! Minoli teden je bil gosc. Sebastjan Č. iz ulice Olmo 12 I. pozvan na sekcijo za ljudsko štetje. Ker so bili on in njega družina vpisani, da govore v družini slovensko, ga je magistratovi uradnik začel izpraševati, kako da govori na delu. Ker je stranka izjavila, da govori največ — nemški, je uradnik takoj prečrtal besedo »slovensko« in na nje mesto postavil — nemško!!!

Ni zadostovalo magistratnemu uradniku, da je vničil že enega Slovence; ne, on je vprašal očeta tudi kako da govori sin v službi in ker je oče izjavil da sin v službi govori tudi nemški, je magistratovec zapisal v 13. rubriko prvo — nemško. Potem pa — slovensko!!!

Ko je kasneje sin sam šel na sekcijo, da se prepriča, da-li je vse v redu, je dal takoj prečrtati besedo »tedesco«, zapisano kakor rečeno zgoraj! Gosc. Č. oče pa je še zapisan za Nemea, da-si je njega obvevalni jezik slovenski! Magistratovec trde, da se v 13. rubriko lahko zapiše vse jezike, ki jih govori dotičnik, mi pa vemo, da je to le navadna mahinacija, s katero krčijo število Slovencev.

V april! Ne mislite, čitatelji, da smo res tako »nazaj« v priliki, da ne bi vedeli, da včeraj ni bilo še 1. aprila, ampak povedati smo vam hoteli le, kako je sinoči ob 8 in pol uri nekdo poslal v »april« tukajšnje gasilce s tem, da jih je obvestil o namišljenem ognju v mirodilnici gosp. Jenul-a v ulici Carradori in Geppa. Kar dva voza sta pridvila z dvajsetorico gasilcev; ali z vsemi lučmi, ki so jih pripeljali seboj, niso mogli zaslediti napovedanega ognja!

Take »špase« uganja tržaško — poba listno!

Ne pretiravati. Pišejo nam: Dan na dan čitam pritožbe o še vršečem se, ljudskem štetju. V začetku sem odobral te vaše in vaših poročevalcev — jeremijade, ali to le v začetku!

O tem, kar je vaša »Edinost« povedala o »slavnem« ljudskem štetju, osobito, kar prinaša zadnji čas, ne morem reči drugega, nego, da je — pretirano! Kako morete sumničiti naš »slavni« magistrat, ko vendar stori vse mogoče in nemogoče, da le doseže — kar hoče doseči! Kje vdobite takih vrlih uradnikov, kakor jih ima naš magistrat!?

Ti neumorni uradniki hodijo prvo po hišah (vsaj po okolič), kjer popisujejo vse, izjemši 13. rubriko! Za tem pošljajo »prvega komisarja« (kakor pri sv. M. Magdaleni!), ki mora pregledati, je li vse v redu! Za tem pa pošljajo še nešteto pozivov strankam, katere morajo osebno na dotične sekcije, da jih tam (ako se to ni zgodilo o že prvih dveh operacijah!) zapišejo za Italijane!!!

Kaj vendar hočete še? Moje skromno menenje je pač to da je magistrat storil več nego svojo dolžnost, ko je celó trikrat verificiral ali prav za prav — rektificiral svoj operat!

V dokaz, da magistratovi organi postopajo povsem nepristransko za — lahonsko stvar, naj služi sledeči slučaj: Minoli teden je bil

gosp. B. iz ulice Farneto pozvan na sekeijo. Ker pa je bil on sam zadržan, je poslal tjakaj svojega polnoletnega sina. Popisna pola, izpolnjena v slovenskem jeziku, je bila vsa po-neznana. Osobito je bila 13. rubrika vsa prečrtana! Magistratoveci so rekli: naj jim gosp. B. pove podatke, da napišejo novo polo, seveda v — laškem jeziku! Gosp. B., ki je takoj umel, da gre tu za vničenje še ene slovensko izpolnjene pole, je pa rekel: Ako ste zamazali prvo polo, dajti mi novo, da je sam izpolnim! In res je gosp. B. vdobil polo, katero je izpolnil — kakor prvo. Vidite, kako skrbe za red in snago!

Da se pa tem revežem prihrani trud, prosimo, naj vsi pozvani posnemajo gosp. B., in naj zahtevajo čiste pole, mesto da na sekeijah dajejo podatke! Le ne pretiravajte s temi »fantazijami« in bodite gotovi, da je ljudsko štetje gola in čista — falzifikacija!!!

Smola ali gretarski »Coro«! »Slavni« gretarski »coro«, ali eikorijsko pevsko društvo z Grete, je letos doletela prava — smola! Don Josip Jurizza — glavni stebel tega — nebodigatreba »cora«, ali društva (?), je dal za sv. Mohor 24 kronice in en sodček piva tem sinovom slovenskih očetov, kar je šlo — kakor navadno — vse v zrak! Slovenski odpadniki so se že veselili te izredne »nagrade«, radujoč se, da se eikorijskem vremenu jasniyo! Ko so pa šli, kakor slučajno, na »naše« manjestrate, da tam vsprejmejo običajno plačilo za — prodano eikoriyo, jih je doletela — smola, ker jim je »gospod manjestrate« odtrgal ono svoto, ki so jo vsprejeli za sv. Mohor!! Vse, vse so jim zaračunali. Niti na sodček piva niso pozabili, kar je provzročilo v vrlem »coru« nemilo razočaranje. Druga smola je bila ta, da je »gospod manjestrate« ostal gluhi na pismo prošnjo eikorijskih pevcev, naj se jim poviša »krvavo« zaslužena plača! Tretja smola je bila, ko je Katinka dala — o priliki zadnjih volitev — nad 70 litrov božje kapljice, za katero še danes čaka — plačilo! Mica kovačeva, pila nič plačava, ali gretarski eikorijski — kar je vse eno — se pa smeja, ker je Katinka prejela tako mastno nagrado za onih 60 kronic, katere je prejela pred volitvami od judovsko-izdentarskih halonov! No, za lepo svetico 60 kronic se že lahko daruje še 70 litrov — kaj ne Katra?! Smola nad vse smole je pa, ako kak krčmar ne vsprejme 40 kronic, kateremu pošiljejo iz starega mesta ali geta, ker se mu zdi, da je taka svota nezadostno za — skarpo! Vi gospod urednik se gotovo žudite in premišlujete, kako mi je bilo mogoče odkriti vse te gretarske — tajne! Da Vas rešim nadaljnjega premišljevanja, Vam povem (seveda na uho), da je meni prav lahko odkrivati gretarske skrivnosti, ker sem vsaki dan na delu z gretarskimi eikorijski, ki so pa, ker Slovenci, prav dobri — zidarji! Vi veste, da jaz rad delam, kakor tudi ti, da rad — pijem, seveda ne čez mero. Da je pa dobro tudi piti — za potrebo — mi gotovo pritrđite, ko Vam povem, da sem vse tu napisano nabral uprav — pri časi rujnega okoličanskega vinea!

Preobrnjeni Eikorijski.

Vohunstvo! Minoli teden smo bili objavili slučaj, ko je bila neka slovenska žena odpuščena iz službe le zato, ker je izjavila, da je njen občevalni jezik slovenski. Povedali smo tudi, kdo je o tej priliki igral — vohuna.

Danes imamo drug sličen slučaj, ki pa je — vsaj za sedaj — ostal brez žalostnih posledic.

Neki slovenski delavec, službujoči pri laških gospodarjih, je izjavil, ko je bil poklican na sekeijo za ljudsko štetje, da je njega in njegove družine občevalni jezik slovenski. Čez par dni je bil pozvan k gospodarju. Ker ni bilo gospodarja v pisarni, je našega moža sprejel gospodarjev uradnik. Le ta mu je povedal, da je gospodar o b v e s č e n, da je (delavec namreč) v polo za ljudsko štetje zapisal slovenski kakor občevalni jezik!!

Kdo je bil ta vohun, si lahko misli vsakdo sam! Tako daleč smo prišli torej! »Osar tutto«, torej tudi vohunstvo jim je častno orožje! Sram jih bilo!

Tragična noveleta. Polnočna ura je že davno obšla. Življenje po tržaskih ulicah je počelo polagoma izumirati in le tu pa tam se je zapletal še kakšen pijanec, ki je s težko glavo in še težjimi nogami a toliko lažjim žepom iskal svojega brloga. Nastopil je čas, ko redarji sprejemajo v svojo oblast, rekel bi, vse mesto. Tu pa tam je izza ogla jeden teh vestnih varuhov spečega mesta pomolil svojo

svojo glavo in z bistrim očesom preiskal, dali je v njegovem kraljestvu vse v redu. Plinove in električne svetilke so bile že deloma pogasene. Bila je že tretja ura zjutraj.

Po neki stranski ulici blizu mestne bolnišnice stopal je tesno oklenjen mlad parček, se od časa do časa ustavil ter po nekih dolgih, srčnih poljubih zopet nadaljeval svojo pot; luna ni motila srečne dvojice s svojim, včasih tako nadležnim svitom, slabo brleče tržaške plinove pa še manje. Vstavila sta se zopet — dolg, tesen objem, še en poljub in potem še en pristrčnejši...

— Zbogom, Ivan, jaz moram domov, lahko noč!

— Sladko spavaj, draga Gizela, na svidenje! Še en krepek poljub in — ločila sta se Ivan in Gizela. Gizela je stekla proti domu a se naenkrat ustavila; v bližnjem zvoniku je bila ura in Gizela je počela šteti: ena... dve... tri.

— Tri ure, ojoj, kam naj grem sedaj revica! Doma je zaprto, in ako grem zdaj domov, me oče — nabije.

Tavala je potem, ne vedé, kaj bi počela, po ulici Maiolica, kjer je po naključju naletela na odprta vrata neke hiše. Stopila je notri in, oј sreče, tudi vratarška sobica bila je odprta. Ker ni vedela kaj boljšega ukreniti stopila je notri, legla na tla in mirno zaspala, snivaje o svojem dragem Ivanu. Iz teh lepih sanj pa jo je ob 11. uri zjutraj prebudil hišni cerberus, kateremu se je ta lepa pojava 17-letne deklice zdela kakor kaka dogodba iz sveta pravljic. Negalantni vratar, kateremu so najbrž že obledeli spomini na idealno ljubezen mladeniških let, je izročil deklico strazarjem, ki so jo odvedli v ulico Tigor. In na ta način se je završila ta tragična noveleta.

Padel iz višine petih metrov. 22-letni težak Josip Benčin je v soboto ob 4. uri popoldne v čistilnici riža pod Šklednjem padel iz višine petih metrov in se močno poškodoval na lobanji in nogah. Zdravnik, katerega so pozvali z zdravniške postaje, dal je revežu najnujnejšo pomoč, na kar so ga s kočijo prepeljali v njegovo stanovanje.

Ulovljen begun iz vojaškega garnizijskega zapora. Vojaška eskorta 47. pešpolka v Gorici je pripeljala včeraj v naše mesto civilno oblečenega vojaka 97. pešpolka Mihaela Trampuša. Trampuš je bil od vojaškega sodišča v Trstu dne 18. januarja, 1900 obsojen na 2 leti ječe v trdnjavi. Ubežal pa je v noči med 9 in 10 dnem marea iz tukajšnjega garnizijskega zapora, kjer je čakal, da bi ga bili poslali v trdnjavo v Petrov Varazdin.

Klatil se je p tem po Italiji, Švici in Francoski, dokler ga niso slednjič dne 7. t. m. aretirali v Vidnu in ga potem izročili avstrijski oblasti v Korminu. Sedaj je Trampuš zaprt v zaporih vojaške bolnišnice, ker ima bajé jetiko.

Neznani ta'ovi so v neki hiši ulice Giuliani pokradli iz podstrešja štirim družinam različno blago. Vse štiri gospodinje so se podale in corpore na komisarijat pri sv. Jakobu, kjer so naznanile žalostno novico.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 8,6, ob 2. uri popoldne 15,0 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 767,3. — Danes plima ob 7,53 predp. in ob 8,43 pop.; oseka ob 1,57 popoldne, in ob 220. popoldne.

Koncert Ondriček. Zopet nam bo dana prilika naslajati se ob divnih zvokih češkega violinista Ondrička. V sredo ob 8. uri zvečer priredi Frančišek Ondriček sodelovanjen pijanista Viljelnua Klasena v dvorani društva Schiller jedini koncert v Trstu s sledečim vspeedom: 1. Grieg: Sonata za glasovir in gosli v e-molu. 2. Ernst: Koncert za gosli. (Svira koncertist). 3. Paderewski: Variacije za glasovir. 4. Bach: Chaconne. (Svira koncertist). 5. a) Schütt: Réverie. b) Chopin: Polonaise za glasovir. 6. Paganini: Ples vэш. Svira koncertist. Ta koncert bo gotovo zanimal vsacega Slovence, posebno pa še ljubitelje glasbene umetnosti, katerim bo s tem koncertom dana prilika primerjati tri največe svetovne virtuose na goslih, t. j. Ondrička, Kubelika in Thompsona, katera poslednja pred kratkim koncertovala v Trstu.

Vaje za dramatične predstave. V sredo zvečer ob 8. uri in pol bo vaja v »Trž. podpornem in bralnem društvu«, v ulici Stadion.

Karla Ponikvar.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Odprt grob.** V Gorici je umrl včeraj gospod Ivan Dekleva, veletržec, predsednik »Trgovsko-obrtne zadruge« in »Trgovsko-obrtnega društva« in načelnik »Vzorstva« »Goriške ljudske posojilnice«. — Uglednima rodbinama Dekleva-Hausner naše iskrene sočutje.

Vesti iz Kranjske.

* **Slovensko gledališče v Ljubljani v zadregi.** Slovensko gledališče v Ljubljani je v zadregi, ker dosedanja intendant Hubad in Milčinski, ki sta dve leti nosila to težko breme, hočeta odstopiti. Vprašanje je sedaj, kje dobiti naslednika? Ali po poročilih in ljubljanskih listih o shodu, ki e je baval s tem usodnim vprašanjem, posnemamo, da je skoro ni nikake nade, da bi dobili naslednika in naravnost belestno so nas zadele zaključne besede predsednika shodu viteza Bleiweisa: da bo odbor skušal dobiti intendanta, da pa ni nič upanja, da bi ga dobil, in torej ne bo preostajalo drugega, nego — gledališče zapreti!

To bi bila sramota to bi bil moralen polom slovenskega naroda. Apeliramo torej na prve ljubljanske, naj storé vse možno, da ne pride do take sramote marveč, da se ohrani umetnosti, ki se toli lepo razvija v ponos vsakogar, ki se čuti Slovenca!!

* V Idriji je začel izhajati nov list pod imenom »Jednakopravnost«. Izdaja ga tamošnje politično društvo jednakega imena, a tiska se v Gabrščekovi tiskarni v Gorici.

Trgovina in promet.

Narodno-gospodarski pomenki.
VII.

Privatno gospodarstvo ali gospodarstvo posamičnika je tako tesno spojeno z obnim gospodarstvom, da ga ni mogoče soditi in urejati samostojno, temveč le z obzirom na skupno gospodarstvo. Gospodarstvo pojedinca je popolnoma odvisno od skupnega gospodarstva njegove občine, dežele, naroda, države in sploh vesoljnega svetovnega gospodarstva. Zasebno gospodarstvo nastaja s samostojnostjo osebe. S smrtjo gospodarske osebe preneha večkrat tudi dotično zasebno gospodarstvo, kar pa ne bi smelo biti in bi se moralo isto gospodarstvo nadaljevati po nasledujočih osebah, ker z vsakim prenehanjem gospodarstva se nepotrebno pozgublja množina gospodarskih vrednosti. Ako gre gospodarstvo pod zlo, imenujemo to gospodarski polom ali bankrot.

Gospodarstvo korporacij, družb itd. nastaja tam, kjer je potreba združenja več gospodarskih sil skupaj, v doseganje gotovih gospodarskih uspehov. Združenje je lahko po kapitalu ali po delu. Nekatera taka ziruževanja so bolj slobodna, druga pa bolj obvezana. Slednjič delimo gospodarska združevanja v taka, ki svoje proizvode porabljajo za-se in taka, ki proizvajajo za druge. Obširneje se bomo o združnem gospodarstvu bavili pozneje.

Narodno gospodarstvo je v ožjem pomenu gospodarstvo vsega naroda; ono sestoji iz mejsbojnega delovanja vseh posamičnih gospodarstev. Vsaki narod ima gotove vezi, katere ga oklepajo: skupni jezik, skupne običaje, skupno bivališče, skupen izvor (rod), svoje pravne razmere in svojo zgodovino. Taka vez je tudi gospodarstvo, to so skupni gmojni interesi.

V narodnem gospodarstvu se kaže skupno delovanje sebičnosti in ukupnosti. Ako stremi človek le kakor posamičnik za tem, da zadovoljuje svoje potrebsčine, imenujemo to sebičnost. Ako pa upošteva tudi potrebsčine in cilje drugih imenujemo to smisel za ukupnost. Sebičnost in ukupnost se pojavljati povsod, kjer živijo ljudje skupaj in stremijo k temu, da zadovoljujejo svojim potrebsčinam. Sebičnost izvira iz nagona po samoohrani in je načelo posamičnika. Ali tudi skupnost je naravna potreba.

Že pridoljz neolikan človek gleda na to, da se najdružuje drugim ljudem, ki imajo jednake potrebe žnjim. Sebičnost in ukupnost se pojavljati v najobširnejih in najožjih človeških krogih: v družini, občini, narodu itd. Kdor ima smisel za skupnost deluje za širji krog ljudi, kakor za samega sebe in včasih še več. Takim ljudem se morano zahvaliti sploh za vse naše blagostanje. Ali

tudi pravi sebičnež mora doprinasati delo, hote ali ne hote, za svoje soobčane, sodelovane itd. ako hoče, da mu bodo drugi pomagali o sredstev, ki nasitijo njegovo sebičnost.

Narodno gospodarstvo ni samo skupna svota vseh posamičnih gospodarstev, ni samo borba za obstanek vsacega proti vsemu, temveč je jednotno delo, v katerem je vsako posamično gospodarstvo odvisno od skupnega in skupno gospodarstvo zopet od posamičnega.

Cvetoča trgovina in cvetoča obrt možni sti samo jedna poleg druge: konsument je navezan na producenta isto tako, kakor producent na konsumenta. Ni mogoče, da bi samo jeden prosperoval, medtem, ko bi vsi drugi propadali; vsaj dolgo časa ne bi mogel prosperovati.

Narodno gospodarstvo nam prikazuje vzajemno delovanje naravnih zakonov s človeškim slobodnim delovanjem.

Narava nudi narodom gotove predpogoje, po katerih morejo uravnati svoje gospodarstvo, vendar leži v slobodni volji posamičnika in celih narodov, na kak način izrabljajo dane jim predpogoje in kako si urejajo svoje gospodarstvo.

Narodno gospodarsvo nastaja, raste in se razvija vspevodno z narodom.

Početkom je ono prirodno; vsaki posamičnik si sam pripravlja vse, kar potrebuje; pozneje se razvija v denarno gospodarstvo in slednjič v kreditno gospodarstvo.

Brzjavna poročila.

Ustaja na Kitajskem.

LONDON 18. (B.) Reuterjeva pisarna javlja iz Šangaja dne 16. t. m.: »China Gazette« priobčuje pogovor z ameriškanskim poslanikom Congerjem, ki je baje izjavil, da si ne upa reči, kako daleč misli Rusija iti glede Mandžurje; dotična pogodba še ni sklenjena. Ako bo odobrena, bo to gotovo motilo nirovna pogajanja. Conger meni, da se kitajski cesar ne more povrniti v Peking dokler se niso umaknili zavezniiki in bi bili kitajski uradniki v položaju, da bi vspostavili red, ne da bi se bilo bati utikanja po tujih četah.

LONDON 18. (B.) Glasom nekega sporočila v »Times« od včerajšnjega dne so baje

Prva slov. zaloga pohištva

iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici

Antona Černigoja

se nahaja

v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1.

(na desni strani cerkve sv. Petra).

Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst

• T R S T •

TOVARNA:

Via Tesa, vogal
Via Limitanea

ZALOGA:

Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje)
in Via Riborgo št. 21

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO
Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

OBUVALA!

PEPI KRAŠEVEC

pri cerkvi sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)

priporoča svojo

bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke.

Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštnine prosta.

Prezema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se priporoča

Josip Stantič

čevlj. mojster

Dunajska filjalka
Bankne vloge na knjižice s 4%.
 Banke, barzo posredovanje, posojila na vred-
 nostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in
 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenska banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnica v akeijah 20.000.000 K.
 Rezervni zaklad nad 7.000.000 K.
 Centrala v Pragi.
 Podružnice v Brnu, Plznu, Budejovicah, Pardubicah,
 Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

kitajski uradniki izjavili, da jim je došlo sporočilo, da se je Rusija odrekla svojim zahtevam glede morebitnih eksekucijskih pravic v Mongoliji in Turkenstanu; da je nadalje pripravljena dovoliti nekoliko spremembe v ostriosti kontrole nad civilno upravo v Mandžuriji ter da dovoljuje, da se dogovor, čim bo podpisan objavi v Petrogradu, kar bi se zgodilo v 14 dneh. »Times« je zadovoljen s tem, da so se Kitajci mogli prepričati, da je mednarodnih kombinacij, ki so v stanju vzdržavati ravnotežje na daljnem vstoku.

LONDON 18. (B) Reuterjeva pisarna javlja iz Tienčina: včerajšnjega dne: V stvari mesta na pekinški železnici za katero se pripravljajo Rusi in Angleži, se ni nič spremenilo, vendar vlada do sedaj med obema strankama največje prijateljstvo. Iz previdnosti — da mej pogajanja ne bi prišlo do spopada — so znižali moštvo straž na obeh straneh na 27 mož. Rusi nadaljujejo z nakupovanjem dežele v svoji novi koncesiji.

Graf Waldersee se dne 19. t. m. povrne semkaj s svojega potovanja v Kiao-čao. Neki včeraj semkaj povrnivši se nemški ogledovalni oddelček je privel seboj trideset roparjev, ki jih je bil zalotil na svojem ogledovanju.

Stavka v Marziju.

MARZIJ 17. (B) Danes so se ukrenile iste varnostne odredbe za ohranitev miru, kakor včeraj. Vojaštvo straži uhoze v ladijedelnice, konjice patrolira po obrežjih. V mestu vlada popoln mir.

PARIZ 17. (B) Agence Havas poroča iz Montceau les Mines: Vojaštvo so se danes dala stroga navodila. Število delavcev, ki so se prijavili za zaposel sprejem na delo, je doseglo včeraj 700.

Izjava.

Jaz podpisani Rihard Pavlin, c. kr. okrajni sodnik v Podgradu, izjavljam, da, ko sem dne 16. septembra 1900. l. govoril s sodnim kancelistom Ivanom Renčeljem o predstojenči dražbi lova, nisem rabil nikakih razžaljivih izrazov nasproti podgrajskemu županu, g. Slaviju Jenko-tu in da nisem niti imel takega namena, kajti moje besede so se nanašale na druge osebe, ki so bile eventualno vdeležene v tej stvari, in celo to le povem pogojno z ozirom na kako morebitno njihovo postopanje.

V Podgradu, dne 15. marca 1901

Rihard Pavlin.

Tržne cene.

Cene se razumejo na debelo s carino vred.

Kolonijalno blago:

Kava: Santos I.		95.—
II.	88.—	
Rio I.	95.—	
II.	89.—	
Santos in Rio lavé I.	115.—	
II.	—	
Laguaira lavé I.	125.—	
Laguaira lavé II.	103.—	
Maracaibo	105.—	
Guatemala	151.—	
S. Salvador	104.—	
Costarica	130.—	
Portorico	140.—	
S. Domingo	105.—	
Jamaica	97.—	
Malabar Plant	161.—	
Java W. J. B.	180.—	
Moka	150.—	
Paper: Singapore	97.—	
Penang	91.—	
Tellichery	97.—	
beli	137.—	
Piment:	59.—	
Sladka Skorja: (cimet)	87.—	
electa	91.—	
Riz: italijanski	16.—22.50	
Indijski	10.50 15.—	
Japonski	15.50 17.75	
Južno sadje:		
Rokiti: (novi)	10.50 12.50	
Datelji:	—	
Smokve: (Calamata) v venčih novi	16.—17.—	
proste	—	
puljsko (Puglia)	—	
smirnske (v skatljicah)	20.50 40.50	
Mandeljni: sladki I. Bari novi	113.—116.—	
Lešniki: siciljski	38.50 —	
Istrija	50.—	
levantinski olupljeni	54.50 57.—	
grozdje (cibibe): Elemé	35.—61.—	
Sultanine	57.50 85.—	
iz Perzije	50.—55.—	
črne Cismé	26.—26.50	
Morea	44.50 45.—	
Lipari	—	
Pomerance (zaboj)	3.—12.—	
Puglia (zaboj)	—	
Limoné	5.—6.50	
Olje oljinko italijansko I. Bari	65.50 88.—	
albansko	36.—41.—	
dalmatinsko	41.—45.—	
bombažovo američansko	32.—34.—	
bombaževa angleško	—	
sesamovo	52.50 —	

Glavni dobitok v vrednosti
60.000 KRON
 v gotovini z 20 % odbitkom.

Srečkanje že v soboto

Srečke „Invalidendank“ priporočajo:
 Josip Bolaffio, Mandl & Co.
 Mercurio Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiffmann.

po 1 krono.

Najboljše stiskalnice za grozdje

in OLJKE so naše stiskalnice najnovejšega in najboljšega sestava v dvojno in nepretrgano pritiskalno močjo: zajamčeno najboljše delovanje, ki prekaša vse druge stiskalnice.

Najboljše avtomatične patentovane vinske brizgalnice proti peronosperi „SYPHONIA“ ki delujejo same od sebe, ne da jih bilo treba goniti.

Stroji za grozdje, sadje in oljke, mlin za mastiti in obirati grozdje, stroji za sušenje sadja in drugih vegetalnih, življenskih in mineralnih pridelkov. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko.

Mlatilnice za žita, čistilnice, rešetalnice.

Slamoreznica, ročni mlini za žito v raznih velikostih in vsi drugi stroji na poljedelstvo.

Izdelujejo in pošiljajo na jamstvo edino le tovarnarji

P. H. MAYFART & Co.
 c. kr. izklj. privilegovana tovarna za poljedelske in vinske stroje.

Odlikovani v vseh državah sveta z nad 50 zlatimi in srebrnimi kolajnami in pohvalnimi pismi.

Ceniki z mnogoštevilnimi pohvalnimi pismi brezplačno.

Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi, kjer še nismo zastopani.

„Čuvati se pred ponarejanjem“.

J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice

so že več desetletij povsod razširjene, in malo družin je, kjer bi manjkalo to lahko in mlo učinkujoče domače sredstvo, katero priporoča občinstvu mnogo zdravnikov pri zlih nasledkih slabega prebavljanja in telesnega zaprtja. Teh kroglice, ki so tudi pod imenom Pserhofer-jeve kroglice ali Pserhofer-jeve kri čistilne kroglice znane, stane škatljica s 15 kroglicami 21 krajcarjev, 1 zavitek s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr., pri prejšnji vposiljavi zaeska stane s poštnine prosto vposiljati: 1 zavitek 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 1 gld. 35 kr., 10 zavitkov 9 gld. 25 kr. — Navod uporabe je priložen.

Jedina izdelovalna in glavna razpošiljalna zaloga
J. Pserhofer-jeva lekarna
 Dunaj I., Singerstrasse št. 15.
 Prosi se izrecno, „J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stoječi podpis J. Pserhofer in sicer z rdečimi črkami.

Balzam zoper ozeblino
 J. Pserhofer-jev. 1 lonček 40 kr., s poštnine prosto pošiljati 65 kr.

J. Pserhofer-jev sok iz ozkega trpotca razslizujoč. 1 steklenica 50 kr.

J. Pserhofer-jev balzam zoper golšo 1 steklenica 40 kr., s poštnine prosto pošiljati 65 kr.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno krepčilo za želodec in živce, 1 liter kola-vina ali eliksirja 3 gld., 1/2 litra 1 gld. 60 kr., 1/4 litra 85 kr.

J. Pserhofer-jeva grenka želodčna tinktura (preje življenska

esenca imenovana.) — Lahko razstopljuje zdravilo, dražilnega in krepčujočega učinka na želodec pri oviranem prebavljanju. 1 steklenica 29 kr., 1 dvanaestorica steklenic 2 gld.

J. Pserhofer-jev balzam zoper rane 1 steklenica 50 kr.

Tannochinin-pomada
 J. Pserhofer-jeva, najboljše sredstvo za rast las, 1 posica 2 gld.

Zdravilni obliž za rane pok. prof. Steudel-a. 1 lonček 50 kr., s poštnine prosto pošiljati 75 kr.

Univerzalna čistilna sol
 A. W. Bulrich-a, domače sredstvo proti slabi prebavi, 1 zavoj 1 gld.

Razeu tu imenovanih preparatov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu- in inozemske farmacevtske specialitete ter se preskrbe vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje.

Pošiljate po pošti izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prej vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.

Ce se preje vpošlje denar (najboljše s pošno nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljatih proti povzetju.

Sloveči profesorji zdravilstva in zdravniki priporočajo

Želodčno tinkturo
 lekarnarja Piccoli v Ljubljani
 dvornega založnika Nj. Svetosti papeža kot želodec krepčujoče in tek vzbujajoče, dalje kot prebavljeno in telesno

odprtje pospešujoče sredstvo, posebno onim, ki trpi na navadnem telesnem zaprtju.

Razpošilja se proti povzetju v skatljicah po 12 in več steklenic. Crodaja so v lekarnah v Trstu, Primorskem, Istri in Dalmaciji po 30 stot. steklenicah.

Učenca,
 ki je dovršil ljudsko šolo, in jedobrih starišev, sprejemem v svojo prodajalnico raznovrstnega pečiva in likerjev Henrik Stibiel. Piazza S. Giacomo (Corso)

Vsakoletno osmico
 odprem jutri na praznik sv. Jožefa, ter se priporočam na mnogobrojen obisk.
 Andrej Čok. Lonjer št. 1.

Prva kranjska parna mlekaria in sirarna »Narodno-gospodarskega društva« v Starem trgu pri Rakeku izdeluje najboljše surovo maslo, centrifugalno sladko smetano, dober sir in razpošilja fino sveže mleko.

Cene za izdelke in mleko po dogovoru, prekupcen zdatno ceneje.

Išce se pod ugodnimi pogoji dober zastopnik za Primorsko in Dalmacijo se sedežem v Trstu.

Anton Pečenko
 Vrtna ulica 10 - GORICA - Vrtna ulica 10.

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Assicurazioni generali
 V TRSTU.

(Društvo ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na zavarovanje proti požaru, zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavica in rezerva dne 31. decembra 1899. gld. 58.071.673-84

Premije za potovanja v naslednjih letih 30.541.700-64

Glavnica za zavarovanje živca do 31. decembra 1894. 169.929.625-03

Plačana povračila: a) v letu 1894. 9.737.614-48 b) od začetka društva do 31. decembra 1894. 292.401.706-51

Letni računi, izhaz dosedaj plačanih odškodovanj tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natanjna pojasnila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione št. 888-1 v lastnej hiši.

Podpisani si časti naznanjati slavnemu občinstvu v mestu, okolici in na deželi, da je prevzel

Zalogo olja, kisa, mila itd.
 v Trstu, ulica Barriera vecchia 4

Blago pošiljam franko na dom po naročbi na debelo in drobno. Pošiljate na deželo s poštnim povzetjem.

Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča udani

Josip Gregorič.